

Hongkong 2005

Taustapaperi 2.

JOULUKUU 2005

Maatalous jälleen kompastuskivi

Teollisuusmaiden voimakas maatalouden edunvalvonta on osaltaan hidastanut WTO:n neuvotteluja ja kauppajärjestelmän uudistamista. Kehitysmaiden vaatimukset rikkaiden maiden maataloustukien purkamisesta eivät ole saaneet vastakaikua teollisuusmaissa.

Kehityskysymysten, kuten erityis- ja erilliskohtelun suhteen ei ole tapahtunut mitään merkittävää, huolimatta siitä, että esimerkiksi 42 kehitysmaan G33-ryhmä on tehnyt aloitteita kriteereiksi esimerkiksi erityistuotteille tai erityissuojalausekkeille. **Erityistuotteilla** tarkoitetaan keskeisiä maataloustuotteita, joiden tuotantoa voidaan suojata kansainväliseltä kilpailulta. **Erityissuojalausekkeella** tarkoitetaan mahdollisuutta suojautua poikkeuksellisilta markkinahäiriöiltä esimerkiksi tullitasoa kohottamalla. EU yrittää itse sisällyttää mahdollisimman suuren osan omia maataloustuotteitaan nk. sensitiivisiksi tuotteiksi, joiden tuontia EU:lla olisi oikeus rajoittaa.

Teollisuusmaiden maatalouden vientituet vääristävät eniten tuotantoa ja johtavat maataloustuotteiden polkumyyntiin kehitysmaissa. EU ei edelleenkään ole asettanut konkreettista takarajaa niiden poistamiselle. Tämän aikajänteen määrittely tulee olemaan yksi **keskeisiä kiistakysymyksistä Hongkongissa**.

Myöskään ruoka-avun määritelmän tarkennuksessa ei ole edistytty. Erityisesti Yhdysvaltain katsotaan käyttävän sitä hyväkseen maataloustuotteidensa polkumyyntiin. Yhdysvaltain hallituksen kotimaisilta viljelijöiltä ostama ja kehitysmaihin lähettämä vilja on edelleen merkittävä osa maan humanitäaristä apua, vaikka tämän kaltaisen avun jo pitkään osoitettu olevan tehotonta ja pahimmassa tapauksessa tuottavan kielteisiä vaikutuksia saajamaassa.

Maatalouden kotimaisten tukien osalta EU on tarjonnut kokonaistason laskemista 70 prosentilla. Sekä EU:n että Yhdysvaltain viimeaikaiset tarjoukset koskevat kuitenkin tukien korotusmahdollisuuksia, ei varsinaisia tukia. **Todellisia tämänhetkisiä tukia leikattaisiin näiden tarjousten perusteella ainoastaan kosmeettisesti.**

Sinisen laatikon tukea on sovittu laskettavaksi jo heinäkuun 2004 kehyspäätöksessä, mutta teknisestä toteutustavasta ei olla päästy yksimielisyyteen. (Sininen laatikko sisältää EU:lle ja Yhdysvalloille myönnettyjä poikkeuksia, joiden perusteella tiettyjä tuotannon määrään sidottuja, ja siten ylituotantoa lisääviä tukimuotoja on voitu jatkaa)

Vihreän laatikon tukien selkeytys ei ole edennyt. Teollisuusmaat haluavat pitäytyä nykyiseen tulkintaan sallituista tuista. Monet kehitysmaat ja kansalaisjärjestöt katsovat kuitenkin, että suurin osa EU:n ja Yhdysvaltain maksamista vihreän laatikon tuista vääristää kauppaa, eivätkä tue aidosti maaseudun tai sosiaalisten olojen kehittämistä tai ympäristönsuojelua. (Vihreä laatikko sisältää tukia, joiden katsotaan vääristävä vähän tai ei lainkaan markkinoita, kuten erilaiset ympäristötuet.)

Markkinoiden avaamisen osalta kritiikki EU:ta kohtaan on ollut suurinta. EU on tarjonnut 60 prosenttiin saakka nousevaa tullien alennusta, joka olisi alisteinen muiden sektoreiden (kuten palvelut ja teollisuustuotteet) neuvottelutuloksille. Tämä on huomattavasti vähemmän kuin Yhdysvaltain vaatima 90 prosentin ja suurista ja keskikokoisista maatalousviejistä koostuvan G20 -ryhmän vaatima 75 prosentin alennus.

Markkinoiden avaaminen hyödyttäisi etupäässä keskituloisia maita, joilla on teollisuusmaiden markkinoille sopivia tuotteita, kuten tekstiilit Intialla ja Kiinalla tai sokeri Brasiliassa. Sen sijaan **markkinoiden avaaminen ei juurikaan hyödyttäisi köyhimpiä maita**, varsinkaan niiden miljoonia pienviljelijöitä, jotka eivät vientimarkkinoista pääse osallisiksi.

EU on esittänyt viimeisimmän tarjouksensa 28.10. 2005 ja komission mukaan tämän pidemmälle ei voi mennä. EU:n kauppakomissaari Peter Mandelson on kuitenkin antanut tällä viikolla vihjeitä myös maatalouskauppaan liittyvän position tarkentamisesta, ”jos neuvottelut lähtevät etenemään”. Näin siitä huolimatta, että monet jäsenmaat, Ranskan johdolla ja Suomi mukaan lukien, valvovat tiukasti kauppakomissaarin neuvottelumandaattia.

EU:n maatalousvienti

2002: maataloustuotteiden vienti noin **57 miljardia euroa** (EU-15).

Alkoholi- ja muut juomat muodostavat luvusta lähes neljänneksen

Elintarvikkeista suurin ryhmä olivat maitotuotteet: noin **4,7 miljardia euroa**.

Liha- ja viljatuotteita viedään kumpaakin lähes 4 miljardilla eurolla.

Suomen elintarvikevienti oli 2001 noin **991 miljoonaa euroa**, josta maitotuotteita noin 26,7 prosenttia. Viljaa ja rehua viennistä oli 13,4 prosenttia.

Kepan vaatimukset:

- Erityisesti köyhimmillä kehitysmailla on oltava oikeus suojata ruoantuotantoaan ja ruokaturvaansa erilaisilla tuonnin rajoituksilla ja rajasuojilla. Kehitysmaiden on myös voitava tukea omia maataloustuottajiaan yhdessä sovittavien periaatteiden mukaisesti.
- Maataloustukien ei tule kannustaa sellaiseen ylituotantoon, joka voi johtaa elintarvikkeiden polkumyyntiin kehitysmaihiin. Tuet, myös kotimaiset, tulee suunnata erityisesti perhevilljelmille ja ekologisesti kestävään tuotantoon.

- EU:n on määriteltävä selkeä aikataulu vientituista luopumiseksi mahdollisimman ripeästi.
- Suomen tulee toimia aktiivisesti, jotta EU jatkaisi kehitysmaiden tuotteiden markkinoillepääsyn edistämistä. Reilun kaupan järjestelmiä on tuettava ja laajennettava.
- Kehitysmaiden erityiskohtelu on muutettava konkreettisemmiksi keinoiksi poiketa sopimuksesta. Kehitysmailla pitää olla mahdollisuus valita, mitkä maataloustuotteet ne haluavat sisällyttää sopimukseen.

Lisätietoja Hongkongista:

Matti Hautsalo: kehityspoliittinen sihteeri, Keva: 040-828 8373

Mika Railo, tiedottaja, Keva: 040-590 3446

Helsingistä:

Sanna Jäppinen, tiedottaja, Keva: 050-538 5908